

СЪДЪРЖАНИЕ:

VI. ВЗАИМНО СВЪРЗВАНЕ И ДОСТЪП	137
1. Спорове по взаимно свързване	138
2. Необвързан достъп до абонатната линия.....	138
3. Разработване на подзаконова нормативна уредба	138
4. Номера и адреси	139
5. Стандартизация	140
6. Крайни устройства и радиосъоръжения	141
7. Електронен документ и електронен подпис	141

VI. ВЗАИМНО СВЪРЗВАНЕ И ДОСТЪП

Взаимното свързване на обществените далекосъобщителни мрежи е основен инструмент за осигуряване на комуникация от край до край между техните потребители. А условията за взаимно свързване и особено цените са съществен въпрос за развитието на ефективно действащ конкурентен пазар, който да позволи на потребителите да направят най-добрия избор по отношение на качество и цена.

Големият брой лицензирани нови далекосъобщителни оператори (ЛОДО) в периода 2003 – 2005 г. и одобреното през 2004 г. типово предложение за взаимно свързване (ТПВС) са основните предпоставки през 2005-а да започне сключването на договори за взаимно свързване между алтернативните оператори и БТК АД. В резултат почти всички ЛОДО сключиха договори с БТК, а освен това стартира реалното им изпълнение, което осигури комуникацията между потребителите на отделните мрежи и възможността крайните потребители на историческия оператор да ползват услугата „избор на оператор за всяко повикване”. Независимо от факта, че в ТПВС и в подписаните договори съществуват условия за предоставяне услугата „избор на оператор на абонаментна основа”, на практика тя не бе действаща. За предоставянето ѝ беше наложително БТК АД да въведе допълнителни подобрения и промени в централите и в процедурите за взаимодействие между отделните звена в структурата на компанията, за което бе необходимо допълнително технологично време.

Разработване на типова оферта за взаимно свързване не е предвидено в ЗД като задължение за оператора със значително въздействие върху пазара на мобилни мрежи и услуги. Въпреки това договорите между мобилните и алтернативните оператори се сключват при спазване на принципа за равнопоставеност.

Беше постигнато споразумение за взаимно свързване и между два от алтернативните оператори („ОРБИТЕЛ” АД и „СПЕКТЪР НЕТ” АД), като свързването на мрежите им беше осъществено по протокол Н.323. По смисъла на нормативната уредба свързването на далекосъобщителни мрежи чрез протокол Н.323 не се счита за взаимно свързване на далекосъобщителните мрежи и се осъществява на свободно търговско договаряне.

Таблица 11. Сключени и влезли в сила договори за взаимно свързване

Вид	2004	2005	Общо
БТК – мобилни	0	1	1
БТК – алтернативни фиксирани	3	6	9
Мобилни – мобилни	0	3	3
Мобилни – алтернативни фиксирани	6	6	12
Фиксирани – фиксирани (без БТК)	0	1*	1

* договорът е по Н.323

Таблица 12.

Договори за взаимно свързване на БТК с оператор, предоставящ:	2004	2005	Общо
Фиксирана гласова телефонна услуга	3	4	7
Достъп до фиксирана гласова телефонна услуга чрез услугата избор на оператор за всяко повикване	2	4	6
Достъп до фиксирана гласова телефонна услуга чрез услугата избор на оператор на абонаментна основа	-	6	6

Източник: КРС

С решение № 8647 от 06.10.2005 г. Върховния административен съд (ВАС) отмени решение № 1410 от 2004 г. на КРС за одобряване на Типово предложение за сключване на договор за взаимно свързване. При липса на одобрено типово предложение сключването на договори се основаваше на принципа на равнопоставеност по отношение на действащите договори за взаимно свързване. Във връзка с постановеното от ВАС решение, КРС с решение № 1953 от 20.10.2005 г. откри процедура по обществено обсъждане на проект на типово предложение за сключване на договор за взаимно свързване. Работата по проекта и одобряването му ще продължи през 2006 г.

1. Спорове по взаимно свързване

С изменението на Закона за далекосъобщения (обн. ДВ, бр. 77/27.09.05), се регламентира процедура за решаването на спорове по взаимно свързване.

Реалното стартиране на взаимното свързване през 2005 г. показва тесните места в типовото предложение, а именно условията за предоставяне на достъп до “Услуги с безплатен достъп – 0800” и “Персонален номер - 0700”, които породиха спорове между операторите. Съгласно ТПВС достъп до “Услуги с безплатен достъп – 0800” и “Персонален номер - 0700” се предоставя в условията на двоен сегмент и разпределението на приходите се урежда в отделен търговски договор. Въз основа на това ОРБИТЕЛ АД беше изразил желание пред БТК АД в договора за взаимно свързване да се включат условията за обслужване на трафик, генериран в мрежата на „ОРБИТЕЛ” и насочен към номера 0700 и 0800, принадлежащи на БТК. Липсата на отговор от страна на БТК АД е причината „ОРБИТЕЛ АД” да се обърне за съдействие към КРС. Разглеждането на обстоятелствата по спора започна през 2005 г., като решението на КРС предстои да бъде взето през 2006 г.

2. Необвързан достъп до абонатната линия

Въпреки либерализацията на пазара, политиката за насърчване на конкуренцията и одобреното в края на 2004 г. типово предложение за необвързан достъп, през 2005 г. бяха сключени три договора за необвързан достъп - между БТК АД и „ОРБИТЕЛ” АД, „СПЕКТЪР НЕТ” и „НЕКСКОМ БЪЛГАРИЯ”. Независимо от сключените договори не се осъществи предоставяне на услуги при използване на необвързания достъп до абонатната линия.

3. Разработване на подзаконова нормативна уредба

През 2005 г. започна изработването на проекти на две наредби, предвидени в ЗД: „Наредба за условията и реда за предоставяне и ползване на функциите на мрежата “идентификация на линията на викация” и “идентификация на свързаната линия” и „Наредба за условията и реда за издаване на телефонни указатели, включително работата с базите данни, тяхното прехвърляне и ползване, както и предоставяне на телефонни справочни услуги”.

В разработения проект на Наредба за условията и реда за предоставяне и ползване на функциите на мрежата “идентификация на линията на викация” и “идентификация на свързаната линия” са определени правата и задълженията на операторите при генериране и предаване на CLI между мрежите и при предоставяне на

услугите CLIP, CLIR и Call Forward. Също така е определено съдържанието на CLI информацията, а именно номер на викащия абонат и индикатор за представяне на номера. Въведени са задължения за операторите да използват CLI информацията само във връзка с функционирането и управлението на мрежите си и да не допускат трети лица да имат достъп до нея, освен в изрично предвидените в ЗД случаи, или при поискване от ведомства, свързани с националната сигурност и отбрана, както и от организации, свързани с дейности по борба с бедствия, аварии, злополуки и спасителни операции. Въведено е задължение за операторите, в случай на повикване към спешни услуги да предават CLI, независимо от въведените от абоната настройки за ползване на услугата CLIR.

Целта на разработения проект на „Наредба за условията и реда за издаване на телефонни указатели, включително работата с базите данни, тяхното прехвърляне и ползване, както и предоставяне на телефонни справочни услуги”, е да даде ясни ред и условия за издаване на телефонни указатели не само за операторите, задължени с универсална услуга. Поставени са основни изисквания и за операторите, предоставящи справочни услуги, уточнени са някои от условията, свързани със защита на личните данни на абоната и защита на интереса на потребителите на услугата. Издаването на телефонни указатели и предоставянето на справочни услуги на абонатите е свързано с база данни на оператора. По отношение на базата данни с проекта са въведени някои задължения за операторите, които да осигурят защита на данните при съхранението и оперирането с тях.

4. Номера и адреси

През 2005 г. беше приета и обнародвана регулаторната политика за ползване на номера и адреси за осъществяване на далекосъобщения. Регулаторната политика отчита настоящото състояние и определя насоките за използване на този ресурс при развитие на далекосъобщителния пазар в краткосрочен (2004-2005 г.) и средносрочен (2006-2007 г.) план.

Приет и обнародван беше и нов Национален номерационен план (ННП). В него са предвидени Европейски хармонизирани кодове, въведени са негеографски кодове за услуги за всички далекосъобщителни мрежи, код за достъп до услуги с добавена стойност. Предвидени са и номерационни ресурси за развитието на нови мрежи и услуги.

Беше изготвен и публикуван „Списък с географски кодове на номерационни области в Република България”, съдържащ телефонните кодове на населените места у нас, които се използват от далекосъобщителните оператори за осъществяване на междуселищни и международни разговори, както и за разговори между абонати на фиксирани и мобилни мрежи.

През изминалата година бяха лицензирани седем нови оператора за предоставяне на фиксирана гласова телефонна услуга, на които КРС предостави за ползване 242 000 географски номера и 179 адреса (5 международни и 174 национални кодове на точки за сигнализация). За осъществяване на услугата “достъп до гласова телефонна услуга чрез услугата избор на оператор” на операторите бяха дадени нови четири кода за избор на оператор от вида 10ху. Беше предоставен един код за достъп до телефонни справочни услуги (телефонен указател) - 118 ХУ.

В рамките на годината бяха предоставени общо 23 000 негеографски номера за услуги от обхватите “700”, “800” и “90” (10 000 номера от обхват “700”, 6 000 номера от обхват “800” и 7 000 номера от обхват “90”).

Развитието на мрежите на новите оператори е причина за увеличаване на предоставените номера и адреси през 2005 г.

Таблица 13.

Година	Предоставени	
	номера	адреси
2003	145000	12
2004	207000	35
2005	242000	179
Общо:	594000	226

Източник: КРС

Като резултат от цифровизацията на фиксираната телефонна мрежа на БТК АД, през 2005 г. беше освободен ресурс от общо 1 789 000 номера в различни географски области на страната.

След лицензирането на третия GSM оператор беше предоставен блок от 10 000 000 национално значими номера с код за достъп до мобилната мрежа “87”.

Увеличава се броят на използваните от операторите милионни групи номера в рамките на предоставените им блокове от по 10 000 000 национално значими номера.

Таблица 14.

GSM оператор	Използвани номера към края на 2005 г.
МОБИЛТЕЛ	7 000 000
КОСМО БЪЛГАРИЯ МОБАЙЛ	5 000 000
БТК МОБАЙЛ	3 000 000
Общо:	15 000 000

Източник: КРС

В КРС беше изготвен и публикуван на Интернет страницата ѝ “Технически анализ на въвеждане на преносимост на номерата и определяне на приложимите стандарти”. Анализът разглежда възможни варианти за реализация на преносимостта на номерата с цел предварително запознаване и избор от страна на операторите на конкретно решение. С него се поставя основа за изготвяне на „Функционални спецификации за преносимост на номерата в мобилни клетъчни мрежи”.

5. Стандартизация

В изпълнение на функциите на Национална организация по стандартизация (НСО) за ETSI, КРС организира обществено допитване за проекти на документи на ETSI със статут на „европейски стандарти” и участва в членското гласуване. Проектите се поставят на Интернет страницата на комисията.

В таблицата са показани броят на проведените допитвания и гласувания за 2005 г., както и получените нови публикации на ETSI .

Таблица 15.

	Брой обработени документи					Брой процедури				
	2001	2002	2003	2004	2005	2001	2002	2003	2004	2005

PE Обществено допитване	-	197	17	40	26	39	21	10	16	12	20
Vote Гласуване	-	288	28	24	28	31	29	20	13	13	9
OAP Едностепенна процедура	-	301	84	93	36	29	38	27	16	15	15
MV - Членско гласуване		31	92	77	35	30	17	25	18	18	12
PUB Седмично получаваните стандарти	-	1670	2461	1786	1233	1463	ежеседмично				

Източник: КРС

Експерти на КРС участваха активно в работата на Техническите комитети по стандартизация ТК 57 “Информационни и комуникационни технологии” и ТК 47 “Радиосъобщителни системи и радиосъоръжения” към БИС. Предложени са 56 стандарта за въвеждане чрез признаване.

Периодично в базата данни на ETSI се въвеждаше информация за публикуваните национални стандарти, с които са въведени стандарти на ETSI.

Във връзка с издаването на лицензии и нормативни документи бяха проучени голям брой стандартизационни документи на ETSI и ITU. Изработени бяха списъци с приложими препоръчителни стандарти към Наредба № 10 за условията и реда за взаимно свързване на далекосъобщителни мрежи и към Наредбата за условията и реда за идентификация на линията на викация.

6. Крайни устройства и радиосъоръжения

През 2005 г. бяха публикувани Наредба за реда и начина за нанасяне на знак за специфична маркировка за идентификация на радиосъоръженията по чл. 208, ал. 3 от ЗД и Списък на радиосъоръженията, за които са въведени ограничения за пускане в действие по чл. 209, ал. 2 от ЗД.

7. Електронен документ и електронен подпис

КРС продължи дейностите си по изпълнение на задълженията, произтичащи от влезлия в сила през 2001 г. Закон за електронния документ и електронния подпис (ЗЕДЕП).

Във връзка с постъпили заявки за регистрация на доставчици на удостоверителни услуги (ДУУ) започна процедура по регистрацията на "ИНФОНОТАРИ" ЕАД и „СПЕКТЪР” АД. До края на календарната година с решение № 2379 от 19.12.2005 г. приключи регистрацията на "ИНФОНОТАРИ" ЕАД.

В съответствие с изискванията на Чл. 32 (1) от ЗЕДЕП през годината бяха извършени обстойни планови проверки в съответствие с утвърден план-график за надеждността и сигурността на удостоверителните услуги, предоставяни от първите два регистрирани ДУУ - „ИНФОРМАЦИОННО ОБСЛУЖВАНЕ“ АД и

„БАНКСЕРВИЗ” АД. Освен удостоверяващите органи на доставчиците бяха проверени и някои техни регистриращи органи в страната. Поради специфичния и разностранен характер на самата проверка беше определен широк състав на участници в комисията по проверките – експерти от дирекция „ТРЕП”, „Правна” и Главна дирекция „Контрол на съобщенията”.

Контролът, осъществяван от КРС, се състои в проверка на структурата и оперативната ефективност на ДУУ за определен период от време. Това засяга цялостната среда на предоставяне на услугите издаване на удостоверения, управление на ключове и контролиране жизнения цикъл на удостоверенията. При контрола се преценява дали въведените от ДУУ процедури са в съответствие както с разпоредбите на нормативната уредба, така и с Политиката за предоставяне на удостоверителни услуги (ППУУ) и Практиката при предоставяне на удостоверителни услуги (ПрПУУ) на съответния ДУУ. Обхватът на контрола включва ПрППУ и свързаните с нея процедури, които дефинират начина на прилагане на дадена ППУУ в съответствие с правните изисквания.

Проверено бе изпълнението на изискването за поддържане на разполагаеми средства за застраховане, както и указанията за сигурност: физическа, мрежова и информационна. На контрол бяха подложени и мерките за гарантиране непрекъснатостта на основните дейности и справяне с критични ситуации. Направена бе проверка на спазване на изискванията по отношение на техническите средства и наетия персонал. Проверено бе управлението на жизнения цикъл на криптографския хардуер, жизнения цикъл на ключовете на ДУУ и абонатите, както и на удостоверенията за електронен подпис.

Проверките приключиха с подписване на констативни протоколи от представители на доставчиците и КРС. Направената от Комисията по проверката оценка на събраните данни, факти и документи, както и наблюденията по време на самата проверка, дават основание да се направи заключение, че като цяло дейността на доставчиците на удостоверителни услуги “ИНФОРМАЦИОННО ОБСЛУЖВАНЕ” АД и „БАНКСЕРВИЗ” АД отговаря на изискванията на ЗЕДЕП и нормативните актове към него. Констатираните незначителни пропуски бяха разгледани и обсъдени съвместно със служителите на ДУУ, отговарящи за предоставянето на удостоверителните услуги и за сигурността, като бяха дадени писмени указания за отстраняването им.

През годината беше създаден консултативен съвет по проблемите на електронния подпис. На редовни заседания на консултативния съвет бяха идентифицирани и разгледани проблемните въпроси в законодателството, свързано с електронния подпис, като започнаха обсъждания на предложения, които да залегнат в новия проект на ЗЕДЕП. Целта на работата е да се създадат по-добри условия за изпълнение на Стратегията за е-правителство и се гарантира надежден и достъпен механизъм за ползване на услуги по електронен път чрез електронен подпис.

КРС участва и в заседанията на Работна група 3 “Свободно предоставяне на услуги” към Министерство на финансите, където редовно се следи и отчита степента на хармонизиране на българското законодателство с европейското в областта на електронния подпис. Отчетени са положителни резултати в тази област като степен на готовност за присъединяване към ЕС.